

Bilaga C - Exempel på strukturerat omhändertagande av patienter med KOL

Astma-, allergi- och KOL-mottagning

Kriterier för astma- allergi- och KOL-mottagning i primärvård

	Astma-, allergi- och KOL-ansvarig allmänläkare	Astma, allergi och KOL-sjuksköterska	Fysioterapeut
Kompetens	Specialist i allmänmedicin	Utbildning minst 15 hp inom astma, allergi och KOL	Utbildning minst 7.5 hp inom astma, allergi och KOL rekommenderas
Fortbildning	Två dagar per år och profession, gärna i team		
Interprofessionell samverkan	Tillgång till arbetsterapeut, dietist, kurator/psykolog och diplomerad tobaksavvänjare		
Tidsaspekt	Avsatt tid 2 timmar per vecka för verksamhetsansvar	Tidsbeställd mottagning och telefonrådgivning, 4,8 timmar per vecka per 1000 listade patienter**	Tidsbeställd mottagning 1,3 timmar per vecka per 1000 listade patienter**
Nationellt spirometrikörkort	Krav	Krav	Rekommenderas
Utrustning	<ul style="list-style-type: none"> Spirometer FEV₁/FEV₆-mätare PEF-mätare Andningsbehållare (spacer) Nebuliseringsutrustning 		
Luftvägsregistret	Kontinuerlig inmatning, minst månadsvis Analys av egen statistik minst var 6:e månad		

*Kriterierna utgår från att utredning, vård- och behandling ges i enlighet med Socialstyrelsens nationella riktlinjer samt Läkemedelsverkets behandlingsrekommendationer för astma och KOL¹⁻⁵. Om inte alla berörda funktioner finns inom samma verksamhet kan etablerat samarbete mellan enheter säkerställa kompetensen.

**Tidsmål är beräknade utifrån de högst prioriterade åtgärderna i Socialstyrelsens nationella riktlinjer^{2,3,6}. Observera att beräkningen inte tar hänsyn till omhändertagande av patienter med enbart allergier. Om sjukvårdsenheten i dagsläget inte kan uppnå tidsmålet för antal timmar per vecka per 1000 listade patienter kan en åtgärdsplan redovisas.

Arbetsuppgifter vid astma- allergi- och KOL-mottagning i primärvård

Allmänläkare	Astma, allergi och KOL-sjuksköterska	Fysioterapeut	
<ul style="list-style-type: none">• Bedöma symtom, utreda, tolka resultat• Fastställa diagnos, ordinera lämplig behandling• Upprätta en behandlingsplan• Uppföljning av läkemedelsbehandling• Utreda och behandla ev. samsjuklighet• Remittera till annan specialist vid behov• Astma-, allergi- och KOL-ansvarig allmänläkare:<ul style="list-style-type: none">- ger stöd till övriga läkare, astma- allergi- och KOL-sjuksköterskan och fysioterapeuten- ansvarar för utvecklingen och kvaliteten av verksamheten avseende astma, allergier och KOL	<ul style="list-style-type: none">• Organisera astma-, allergi- och KOL-mottagning• Undersökningar vid utredning av misstänkt astma och KOL• Medverka i uppföljning• Patientutbildning, stöd till egenvård• Rökslutarstöd (kan vara organiserat på annat sätt)• Introduktion/utbildning till annan personal	<ul style="list-style-type: none">• Mäta/bedöma fysisk kapacitet/aktivitet och andningsteknik• Planera, genomföra och utvärdera träning i stabil sjukdomsfas och efter exacerbation• Individanpassa fysisk aktivitet/träning och andningsteknik• Uppföljning av fysisk kapacitet/aktivitet, andningsteknik• Medverka i patientutbildning och stöd till egenvård• Introduktion/utbildning till annan personal	
Arbets terapeut	Dietist	Psykolog	Kurator
<ul style="list-style-type: none">• Bedömning av ADL• Råd om energibesparande arbetsmetoder• Utprovning och förskrivning av hjälpmedel• Bostadsanpassning	<ul style="list-style-type: none">• Bedömning av nutritionsstatus och energibehov• Nutritionsbehandling inklusive skriftlig plan för nutrition• Utvärdering av nutritionsbehandling• Nutritionsundervisning vid olika sjukdomstillstånd• Födoämnesallergier	<ul style="list-style-type: none">• Bedömning av ångest, depression, oro och svårighet att acceptera kronisk sjukdom• Kristerapi inklusive olika copingstrategier• Stödsamtal• Behandling av ångest och depression	<ul style="list-style-type: none">• Psykosocial utredning• Vägledning om samhällets stöd och resurser vid ohälsa• Stödsamtal• Stöd vid ensamhetsproblematik, social isolering och existentiella frågor• Kontakter med Försäkringskassan, Socialtjänsten mm

Referenser för Bilaga C

1. Kull I, Johansson GS, Lisspers K, et al. Astma/KOL-mottagningar i primärvård ger effektivt omhändertagande. Läkartidningen. 2008;105(42):2937–40.
2. Kull I, Ställberg B. Nya kriterier för astma/KOL-mottagningar i primärvården. Patientutbildning, rökslutarstöd och fysisk aktivitet är prioriterat – även fysioterapeut bör inkluderas i teamet. Läkartidningen. 2018;115.
3. Nationella riktlinjer för vård vid astma och KOL - Stöd för styrning och ledning. Socialstyrelsen 2015. Artikelnr 2015-11-3.
4. Läkemedelsbehandling vid KOL – behandlingsrekommendation. Läkemedelsverket. Webbpublicerad 2015-10-16.
5. Läkemedelsbehandling vid astma – behandlingsrekommendation: Information från Läkemedelsverket. 2015;26(3):26–43.
6. Zakrisson A-B, Jagorstrand B, Kull I. Beräkning av tid för astma/KOL-mottagningar i primärvård. Utifrån Socialstyrelsens riktlinjer från 2015 – Hur har det gått till? Lung & Allergiforum. 2018;4:27-30.
7. Escuder Miquel L, Emtner M, Stallberg B, Zakrisson A. Interprofessionell samverkan för astma KOL. Allmänmedicin. Tidskrift för svensk förening för allmänmedicin. 2018;39(1):38.